

REČ UNAPRED: POVODOM 2007. GODINE – GODINE RUSKOG JEZIKA

Na pripremi i izradi udžbenika "Moj ruski prijatelj" (Ruski jezik I) radila sam dugo i mukotrpno i u njega ugradila svoje golemo iskustvo u radu sa stranim studentima. Međutim, ciljano sam ga završila upravo ove 2007. godine koja je u svetu proglašena godinom ruskog jezika, što nije nimalo slučajno jer je on među evropskim jezicima jedan od onih sa dugom pisanom tradicijom, a uz to je jedan od najrasprostranjenijih: njime govori preko 150.000.000 ljudi, a ruskim vlada po nekoj gruboj proceni oko pola milijarde ljudi. Sva je prilika da će se sa ubrzanim razvojem modernog ruskog društva, nauke i privrede, koja je odnedavno u velikom zamahu, broj potencijalnih polaznika kurseva ruskog jezika svakim danom uvećavati. To je jezik čija istorija premašuje milenijum i u njega je ugrađen kolektivni duh velikog naroda i niza darovitih pojedinaca koji su bezmalo 12 vekova u njega ugrađivali svoje vizionarske ideje.

Na toj ogromnoj njivi uzorali su svoje brazde mnogi značajni poslenici kulture: i bezimni genijalni tvorac speva „Slovo o polku Igoreve“ (XII vek), koji i dan-danji pleni čitaoce svojom iskonskom, neponovljivom i moćnom metaforom; i „ognjepaljni“ đakon Avakum, ruski Luter, koji se u svom prevratničkom „Žitiju“ drznuo da sruši strogi srednjevekovni kanon u žanru žitija, a ruskoslovenski jezik obogati amalgamom žive ruske kolokvijalne reči, a za tu svoju jeres platio je glavom, završivši na lomači (1690.) kao i njegov prethodnik Etjena Dole sredinom XVI veka zarad svog slobodnog prevoda Biblije na kolokvijalni francuski jezik. I, dalje, čitava plejada nadaleko čuvenih književnika ostavila je na toj njivi ruske književnosti i kulture svoje duboke i plodonosne brazde: i rodonačelnik moderne ruske književnosti A.S. Puškin, pesnik, dramski i prozni pisac, utemeljivač

savremenog ruskog književnog jezika; i buntovni M.J. Ljermontov, možda i najveći liričar ruskog XIX veka; i N.V. Gogolj, najzagonetniji i najkontroverzniji pesnik „mrtvih duša“, koji je svetskoj književnosti podario „smeh kroz suze“, a ispod njegovog „Šinjela“ je izašla plejada najvećih ruskih realista druge polovine XIX veka: i I.S. Turgenjev koji je svojim brojnim romanima za života stekao evropsku slavu; i I.A. Gončarov sa svojim tužnim i zagonetnim likom Ilje Oblomova; pa, nadalje, i dve najmarkantnije figure iz pesničkog kruga „čiste umetnosti“: F. I. Tjučev, pesnik filozofskih kontemplacija, prevodilac Getea, Šilera i Hajnea na ruski, dugo godina blizak prijatelj Hajnea i filozofa Šelinga; A.A. Fet kojem po muzikalnosti stiha Petar Iljič Čajkovski ne vidi ravna u poeziji. I, najposle, dva velikana, čije su humane poruke predstavljale u svoje vreme savest čovečanstva: F.M. Dostojevski, za kojeg Isidora Sekulić kaže da je „vrh nad vrhovima – sur, usamljen, nedostižan“, a psihoanaliza kao nauka izašla je iz njegovih prodora u čovekovu podsvest. A za Lava Tolstoja dovoljno je reći da je bio „gorostas iz Jasne Poljane“, u koju se išlo kao na hodočašće, jer je bio po ugledu alternativa Romanovima.

Anton Čehov svojom novom poetikom u kratkoj priči, a posebno u lirskoj drami obeležio je razmeđe između dva veka i stoga stoji nekako odvojeno i usamljeno.

Početak XX veka su svojim pevanjem obeležili A. Blok, S. Jesenjin i V. Majakovski, svako sa svojim osebnim glasom. A od početka 40-ih godina krenula je plejada ruskih pisaca-nobelovaca: od Ivana Bunjina, Borisa Pasternaka i Mihaila Šolohova sve do Josifa Brodskog.

Van ovog pregleda su ostali mnogi poznati ruski književnici koji bi drugoj manjoj kulturi činili čast, ali panteon je samo za one retke, izabrane koje su krasili redak književni dar i jeretička misao.